

PLAN

Barnkonsekvens analys

Fastställt av barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Datum 2025-12-09

Gäller 2025

Ärendenr BUN 2025/1555

Version [1.0]

Prövning av barnets bästa
Inför beslut om avveckling av Vänge skola

Barnkonsekvens analys

Innehåll

Barnkonsekvensanalys	1
1. Inledning.....	3
1.1. Beskrivning av ärendet	3
1.2. Nuläge	3
1.3. Identifierade grupper	3
2. Underlag till bedömningen	4
2.1. Lagar och aktuella styrdokument.....	4
2.2. Barnkonventionen	4
2.3. Vägledande praxis.....	5
Laglighetsprövning -avveckling av skola	5
Laglighetsprövning -barnets bästa	5
2.4. Relevant forskning	5
2.5. Elevernas åsikter.....	6
Finns det något som känns bra eller mindre bra med att skolan stängs?	6
Hur skulle det påverka eleverna och deras kompisar?.....	6
Vilket stöd vill eleverna ha från de vuxna?	6
Tankar om att börja på en ny skola.....	6
2.6. Professionens åsikter.....	6
Påverkan på barnens inläring.....	7
Påverkan på barnens känslomässiga välbefinnande och sociala relationer	7
Utmaningar barnen kan komma att möta i anpassningen till en ny skola och nya rutiner	7
Viktigaste stödet som barnen behöver inför en övergång till en ny skola.....	7
2.7. Vårdnadshavares åsikter	7
2.8. Utlåtande från region Gotlands skolpsykologer inom barn- och elevhälsan.....	8
Risker	8
Åtgärder	8
3. Analys och bedömning	9
3.1. Insamlad information	9
3.2. Organisationsförslag och konsekvenser.....	9
3.3. Bedömning	10
Samlad bedömning	11
Bedömning kort sikt.....	11
Bedömning lång sikt.....	11
Utmaningar kring fortsatt drift	11
Trygg övergång för elever	12
Åtgärder för att mildra negativa konsekvenser	12
4. Beslutet.....	12
4.1. Motivering samt avgörande omständigheter för ställningstagandet	12
4.2. Kompensatoriska åtgärder	13
4.3. Återkoppling till barn om beslutet.....	13
4.4. Utvärdering av beslutet	14
Källförteckning.....	15

1. Inledning

Enligt artikel 3.1 i lagen (2018:1197) om FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) ska barnets bästa ges särskild vikt vid alla åtgärder som rör barn. Bedömningen av barnets bästa används som underlag i beslut som rör ett eller flera barn, direkt eller indirekt. En bedömning av barnets bästa innebär att göra en helhetsbedömning om vad som är den bästa möjliga lösningen för barnet eller olika grupper av barn. Barnets bästa är en viktig faktor i beslutsprocessen, men det kan också vägas mot andra relevanta faktorer och intressen.

1.1. Beskrivning av ärendet

Barn- och utbildningsnämnden i region Gotland överväger att avveckla Vänge skola från höstterminen 2026. Orsaken till att beslutet övervägs är att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen fått i uppdrag av barn- och utbildningsnämnden att löpande se över grundskoleorganisationen på Gotland och komma med förslag på hur den kan anpassas utifrån de demografiska utmaningar Gotlands grundskolor står inför.¹

Avvecklingen av Vänge skola motiveras av en kombination av lågt elevantal, vårdnadshavares skolval, minskande geografiska elevunderlag och framtida stora renoveringskostnader. Förvaltningen har identifierat att de elever som finns i Vänge skola får plats i Romaskolan om vårdnadshavarna önskar det.

1.2. Nuläge

Vänge skola ligger på mellersta Gotland och har idag 37 elever i förskoleklass, årskurs 1-2 samt 4-5. På skolan finns även ett tillhörande fritidshem. Eleverna undervisas i B-form, med två årskurser i samma klassrum med samma lärare.

Elever i årskurs 3 och 6 tillhörande Vänge skola, får sin undervisning på Romaskolan eftersom elevantalet varit för lågt i dessa årskurser för att utgöra en undervisningsgrupp. Årskurs 3 har gått i Romaskolan sedan förskoleklass, årskurs 6 flyttade till Romaskolan efter önskemål från vårdnadshavare, inför nuvarande läsår 2025/2026.

Närmsta skolor med motsvarande skolformer och årskurser är:

1. Romaskolan (kommunal) 9,6 km
2. Dalhem skola (kommunal) 15 km
3. Kräklingbo skola (kommunal) 20 km

1.3. Identifierade grupper

Ett beslut om avveckling bedöms påverka barn i hög grad då det skulle innebära att elever inte kan fortsätta sin skolplacering på Vänge skola. Mot denna bakgrund behöver en prövning av barnens bästa ske.

Identifierade grupper av barn som påverkas av beslut om avveckling är:

1. Barn som i dagsläget är inskrivna i förskoleklass och årskurs 1-2 samt 4-5 på Vänge skola.

¹ BUN 2025/1555

2. Elever som till kommande läsår skulle välja Vänge genom skolval eller skolbyte. Grupp 1 påverkas direkt av ett beslut att avveckla Vänge skola och grupp 2 bedöms påverkas indirekt. Inom grupperna kan finnas barn med funktionsnedsättningar som har behov av stöd, dessa barn utgör en identifierad tvärgrupp.

2. Underlag till bedömningen

2.1. Lagar och aktuella styrdokument

I detta avsnitt beskrivs den lagstiftning och myndighetsföreskrifter som är av vikt vid prövning av frågan. Barn- och utbildningsnämnden är ansvarig huvudman för Vänge skola och bär ansvaret för att all utbildning inom de kommunala skolorna bedrivs i enlighet med gällande skollagstiftning.

Enligt skollagen ska alla individer ha likvärdig tillgång till utbildning inom skolväsendet, oavsett geografisk hemvist samt sociala eller ekonomiska förutsättningar. (1 kap. 8 §). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. (skollagen 1 kap. 9 §) I det här dokumentet används Skolverkets definition av likvärdighet, vilket innebär att alla ska ha samma möjlighet till utbildning, att utbildningen håller jämn kvalitet och att den fungerar kompensatoriskt.²

I skollagen finns inga uttryckliga hinder eller förbud specifikt mot att en kommun beslutar att stänga en grundskola men beslutet kan inte delegeras (skollagen 2 kap. 2 och 8 §§, kommunallagen 6 kap. 38 § och barn- och utbildningsnämndens delegationsordning). Ett sådant beslut ska följa gällande lagar och barnkonventionen. Vid alla utbildningar ska barnets bästa vara en central utgångspunkt och barnets inställning bör så långt det är möjligt klargöras. Barn ska ges möjlighet att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem och åsikterna beaktas med hänsyn till barnets ålder och mognad. (skollagen 1 kap. 10 §)

Kommunen är skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt för eleverna. (skollagen 10 kap. 29 §). Syftet är att eleverna inte ska behöva resa längre till skolan än vad som är nödvändigt. Samtidigt behöver man ibland göra avvägningar, exempelvis mellan olika elevers behov av kort skolväg och vikten av att skolorna har en rimlig storlek. Kommunen ska därför hitta lösningar som, efter att alla faktorer vägts samman, ger varje elev en skolsituation som uppfattas som skälig.

2.2. Barnkonventionen

I samband med denna utredning har det utretts om ytterligare artiklar i barnkonventionen, utöver artikel 3.1 och 12 som rör barnets bästa samt rätten för barn att uttrycka sina åsikter, är relevanta vid ett eventuellt beslut om avveckling av Vänge skola.

² Skolverkets rapport 2025 *Likvärdigheten i slutet av grundskolan - en kvantitativ studie av utvecklingen över tid*

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen konstaterar att det inför beslutet även är viktigt att beakta artikel 2, 6 och 23 barnkonventionen om alla barns lika värde, att alla barn har samma rättigheter och barnens rätt till utveckling.

Barn har enligt artiklarna 3.2-3, 18.2-3 och 28-29 rätt till skydd och omsorg via barnomsorg samt rätt till utbildning och utveckling i skolan.

2.3. Vägledande praxis

I detta avsnitt nämns mål och ärenden som har hanterats av domstolar eller Skolinspektionen och som har betydelse eller kan få betydelse för ett eventuellt beslut att avveckla Vänge skola.

Laglighetsprövning -avveckling av skola

Barn- och utbildningsnämnden i Region Gotland beslutade den 26 november 2024 att avveckla Polhemskolan från och med läsåret 2025/2026.³ Beslutet överklagades med begäran att beslutet inte ska gälla i avvaktan på förvaltningsrättens avgörande, en så kallad inhibition. Förvaltningsrätten beslutade den 20 december 2024 att avslå yrkandet om inhibition. Den 28 maj 2025 avslog Förvaltningsrätten överklagandet i sin helhet⁴. Enligt praxis krävs starka skäl som talar för att beslutet är olagligt och att det förhindrar att ett allmänt eller enskilt intresse åsamkas beaktansvärd skada.

Laglighetsprövning -barnets bästa

Kammarrätten i Stockholm hade i två mål under vårterminen 2022 prövat om Solna kommuns beslut att ändra två grundskolors stadiindelning respektive Danderyds kommuns beslut att omorganisera sin grundsärskola har varit lagliga. Det har bland annat utretts huruvida kommunernas beslut stått i strid med barnkonventionen på grund av att barnets bästa inte fastställts. Domstolen har emellertid funnit att dessa beslut inte varit olagliga.

Kammarrätten förtydligar att i kravet på att barnets bästa ska beaktas ligger att effekterna av ett beslut måste utredas och bedömas samt att beslutsprocessen måste innehålla en utvärdering av de positiva och negativa konsekvenser som beslutet kan få för det eller de barn som berörs. Men det är inte givet att det alltid går att fastslå om ett beslut kan innebära såväl negativa som positiva konsekvenser för ett barn. Ett beslut som rör flera barn eller barn i allmänhet kan vara positivt för några barn men negativt för andra.⁵

2.4. Relevant forskning

Larsson Taghizadehs rapport från 2019 undersöker svenska skolnedläggningar mellan 2000 och 2012. Studien fann att nedläggningarna inte påverkade studieresultaten hos vare sig berörda eller senare elever. Det är dock osäkert om resultaten kan generaliseras, eftersom studien bara beaktar högstadiestudier och inte tar hänsyn till orsaker till nedläggningarna, särskilda skolförhållanden eller effekter på elevers hälsa.⁶

³ Barn- och utbildningsnämnden 2024-11-26 §136

⁴ Förvaltningsrätten i Stockholm dom den 28 maj 2025 i mål nr 2495-24

⁵ Kammarrätten i Stockholms domar den 7 april 2022 i mål nr 5626-21 och mål nr 5211-21

⁶ IFAU-rapport 2019:4 *Påverkar skolnedläggningar elevers skolresultat?*

2.5. Elevernas åsikter

Enligt artikel 12 barnkonventionen har barn som kan bilda åsikter rätt att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter utifrån barnets ålder och mognad. I denna utredning av barns bästa har skolpersonal samtalat med eleverna på Vänge skola med hjälp av framtagna frågeställningar. Eleverna har fått svara på frågor om hur de känner inför att skolan kanske ska stängas, vilka positiva och negativa aspekter de ser, hur det skulle påverka deras kompisrelationer, vilket stöd de önskar från lärarna samt vad de tror skulle kännas spännande eller jobbigt vid en eventuell skolflytt.

Oavsett ålder uttrycker eleverna i sina svar att de trivs i den nuvarande skolmiljön och värdesätter den trygghet, gemenskap och kontinuitet som finns där. Många är ledsna och oroliga för att förlora sina nuvarande lärare och vänner i och med avvecklingen.

Finns det något som känns bra eller mindre bra med att skolan stängs?

Eleverna ser inga större fördelar med att skolan stängs, förutom några positiva saker med Romaskolan. De anser att det inte finns något positivt med en nedläggning – tvärtom tror de att det skulle splittra grupper som hängt ihop sedan förskolan.

Hur skulle det påverka eleverna och deras kompisar?

Eleverna oroar sig för att förlora sina vänner och lärare. Genomgående i samtliga årskurser finns en rädsla för det okända – att behöva träffa nya kompisar, risken för mobbning, att bli utanför och längre resvägar. Särskilt framträdande är oron för att förlora den gemenskap som den lilla skolan erbjuder, där alla känner alla och ingen lämnas utanför.

Vilket stöd vill eleverna ha från de vuxna?

Eleverna understryker att de behöver stöd från vuxna, framför allt från sina nuvarande lärare, familj och skolpersonal, både känslomässigt och praktiskt. De lyfter vikten av att få prata om sina känslor, ställa frågor och bli lyssnade på under hela processen. När det gäller vem de skulle vilja prata med om sina känslor varierar svaren mellan kompisar, vuxna på skolan, kurator och rektor men även familjen. Några föreslår att personal från den nya skolan kan komma och presentera sig. Några nämner att de skulle vilja prata med politikerna direkt.

Tankar om att börja på en ny skola

Det finns en viss nyfikenhet inför nya miljöer och möjligheten till nya kompisar. Flera av eleverna, särskilt i de yngre åldrarna, nämner att bytet till en större skola och ny miljö kan kännas spännande tack vare nya lekmöjligheter, större skolgård, den stora pulkabacken, nytt klassrum och nya lärare. Samtidigt finns en oro och sorg över att lämna det välbekanta. Några elever nämner praktiska bekymmer, som att åka buss själv, längre resväg och oro för förändringar i det dagliga schemat. Andra nämner oro inför att träffa nya kompisar och börja något nytt.

2.6. Professionens åsikter

Som en del av bedömningen av vad som är bäst för barnen har personal på fritidshemmet och lärare vid Vänge skola i en enkät fått ge sin syn på hur en eventuell avveckling skulle påverka eleverna.

Påverkan på barnens inläring

Personalen på Vänge skola menar att elevernas inläring riskerar att påverkas negativt av avvecklingen, särskilt för de elever som har svårigheter och idag fungerar bra tack vare den lilla skolmiljön. Personalen befärar att större skolor innebära mer stress och sämre förutsättningar för dessa elever.

Påverkan på barnens känslomässiga välbefinnande och sociala relationer

Personalens bedömning är att avvecklingen skulle påverka eleverna känslomässigt då det skulle rubba deras trygga och välkända miljö. Många elever oroar sig för att bli mobbade på en ny skola och att förlora de nära relationerna med både personal och vänner, något som särskilt lyfts fram som en viktig trygghetsfaktor.

Utmaningar barnen kan komma att möta i anpassningen till en ny skola och nya rutiner

Anpassningen till en ny skola och nya rutiner ses som en stor utmaning, där eleverna kommer att behöva mycket stöd enligt personalen. Okända miljöer och personer samt bristen på något att falla tillbaka på pekas ut som särskilt svåra moment.

Viktigaste stödet som barnen behöver inför en övergång till en ny skola

Det viktigaste stödet inför en övergång till en ny skola är enligt personalen god framförhållning och organisation, med möjlighet till studiebesök och möten med nya lärare i god tid innan bytet. Nuvarande skola kan erbjuda samtal om situationen, men lärarna efterfrågar mer vägledning, till exempel från skolkurator.

Avslutningsvis framförs kritik mot att lägga ner Vänge skola innan Romaskolan har byggt ut och fått ordning på sina lokaler och organisation. Personalen anser det riskabelt att genomföra flytten innan dessa förutsättningar är på plats.

2.7. Vårdnadshavares åsikter

Vårdnadshavarna har fått möjlighet att lämna sina synpunkter via en särskild synpunktsbrevlåda på Region Gotlands hemsida samt vid dialogmöte 4 december. Sex mail med synpunkter har kommit in från vårdnadshavare på Vänge skola.

Vårdnadshavarna uttrycker stark oro och motstånd mot att flytta elever från Vänge, till en större skola som Romaskolan. En återkommande synpunkt är att Romaskolan redan upplevs som överfull, med många baracker och provisoriska lösningar och att ytterligare elever skulle förvärra situationen. Praktiska problem lyfts, såsom matsalens och lokalernas otillräckliga kapacitet, att lekytor saknas och att barnen kan tvingas ha lektioner i olämpliga utrymmen.

Många är oroliga för att barnen inte kommer bli sedda i den större skolan, att miljön blir mer anonym och att övergången blir svår, särskilt för yngre elever. Vårdnadshavarna anser att undervisningen och den sociala miljön är bättre i mindre skolor, där barnen blir sedda, hörda och får en trygg övergång från förskola till skola tack vare närheten och samarbetet mellan verksamheterna. Flera vårdnadshavare menar att små klasser och små skolor ger lugnare, tryggare och välmående barn, medan stora skolor och stora klasser riskerar att skapa stress, bristande motivation och psykisk ohälsa.

Sammanfattningsvis speglar vårdnadshavarnas åsikter en grundläggande oro för barnens välbefinnande och utveckling vid en eventuell skolavveckling. Den personliga kontakten, tryggheten och det nära samarbetet mellan hem och skola lyfts som avgörande för barnens trivsel och lärande.

2.8. Utlåtande från region Gotlands skolpsykologer inom barn- och elevhälsan

Skolpsykologerna menar att skolbyten är en stor förändring som kan påverka trygghet, lärande och sociala relationer. Med rätt stöd kan skolbytet ge möjlighet till nya sociala kontakter och tillgång till bättre resurser på mottagande skola. En välplanerad övergång kan stärka barnens känsla av trygghet och skapa positiva erfarenheter. De har i sitt utlåtande identifierat risker och föreslagit åtgärder för att undvika negativa effekter.

Risker

Risker vid ett skolbyte omfattar oro, stress och känsla av förlust av trygghet. Sociala relationer kan påverkas negativt när etablerade vänskapsband bryts. Det finns risk att information om stödinsatser inte följer med vid övergången, vilket kan påverka lärandet och etablerandet av nya relationer till både vuxna och barn. Det finns även risk att barn får längre till skolan och att detta medför ökat stillasittande eftersom tiden i skolskjuts kan bli längre och kan medföra svårigheter att hinna med fritidsaktiviteter när barnet kommer hem.

Åtgärder

Det är viktigt att eleverna förbereds på skolbytet i god tid innan det ska ske. På gruppnivå kan detta ske genom tydlig information, att ge möjlighet till samtal och ordna studiebesök på den nya skolan. Studiebesöken kan med fördel vara flera och sträcka sig över en längre tidsperiod för att eleverna ska hinna skapa sig en uppfattning om den nya skolan och personalen där. Det är även viktigt att samtal med eleverna i huvudsak utgår från deras frågor, tankar och känslor kring skolbytet. Vid behov kan skolans elevhälsopersonal vara behjälplig. Information behöver kunna ges i olika format (muntligt, skriftligt, förstärkt i bild) för att alla elever ska ha möjlighet att ta till sig den. Det är viktigt att beakta att barn är olika och att det kan finnas barn som behöver ytterligare stöd i övergången. Dessa är viktiga att försöka identifiera så tidigt som möjligt så att en individuell planering kan göras för den enskilda eleven.

För att främja en god övergång är det även viktigt att den mottagande skolan får goda förutsättningar att ta emot nytilkomna elever, både gällande fysisk, pedagogisk och social lärmiljö inklusive att det finns tillräckliga utrymmen. Detta kan med fördel göras genom strukturerade överlämningssamtal, vilka i synnerhet blir viktiga för elever med uppmärksamhets- och funktionsnedsättningar/särskilda behov, så att den mottagande skolan får möjlighet att inför skolstart ordna med behövliga anpassningar och stöd (ex ljudabsorbenter, ljudteknik, synanpassningar, bildstöd, mindre lärgrupp) och skolpersonalen hinner öva sig i hjälpmedlen om så behövs. Att anordna strukturerade gemensamma aktiviteter där barn från båda skolorna träffas kan vara ett exempel på hur man kan skapa en god social lärmiljö. Den överlämnande skolan är skyldig att lämna relevanta uppgifter som kan underlätta för elevens vidare skolgång och bör följa Skolverkets råd kring detta.

Regionen bör planera skolskjutsen i god tid och informera vårdnadshavare och elever om rutiner. För barn med särskilda behov kan individuella lösningar krävas. Resor till den nya skolan måste vara säkra och rimliga i tid.

Efter skolstart bör uppföljning ske för att säkerställa att eleverna trivs och får det stöd de behöver. Ta även in elevernas åsikter för att bidra till delaktighet och för att göra barnens röster hörda.

3. Analys och bedömning

Kravet på att barnets bästa ska beaktas betyder att effekterna av ett beslut måste utredas och bedömas. Beslutsprocessen måste också innehålla en utvärdering av de positiva och negativa konsekvenser som beslutet kan få för det eller de barn som berörs.

3.1. Insamlad information

Inför denna analys har information samlats in från lagar och författningar, forskning, praxis och åsikter från barn, pedagoger elevhälsa och vårdnadshavare.

Vid bedömningen av barnets bästa har följande aspekter varit särskilt relevanta enligt den insamlade informationen

- Skollagen och barnkonventionens artiklar har beaktats, där det framgår att varje beslut ska vara förenligt med barnets bästa utifrån en samlad bedömning. Kammarrätten i Stockholm tydliggör att det inte är givet att det alltid går att fastslå om ett beslut är förenligt med barnets bästa eller vad barnets bästa är. Ett beslut som rör flera barn eller barn i allmänhet kan vara positivt för några barn men negativt för andra.
- Eleverna har haft möjlighet att framföra sina synpunkter och reflektioner, där oro för förändringar, rädsla för mobbning, längre skolvägar och risken för social isolering lyfts fram.
- Personalens erfarenheter bekräftar att barnen upplever sorg, ilska och oro inför en potentiell avveckling av skolan, vilket kan påverka inläringen negativt för redan utsatta elever. Personalen har särskilt lyft elever med särskilda behov, inklusive vilka behov av individuellt anpassade lösningar och stöd som skulle krävas vid en eventuell avveckling.
- Vårdnadshavarnas oro kretsar främst kring barnens trygghet och välmående. De pekar på risken att större skolmiljöer leder till att barnen inte blir sedda, att miljön blir mer anonym och att det kan påverka barnens motivation och psykiska hälsa negativt.
- Praktiska aspekter som skolmiljö, tillgång på lokaler, matsal, lekytor samt rimliga och säkra skolskjutsalternativ har varit centrala.
- Betydelsen av trygghet och noggrann planering betonas, exempelvis genom god framförhållning, studiebesök och tillfällen att träffa nya lärare. Det framhålls även att individuellt anpassade lösningar behövs för elever med särskilda behov, samt att regionen bör säkerställa tillgången till rimliga och säkra skolskjutsalternativ.

3.2. Organisationsförslag och konsekvenser

Förvaltningens förslag är att vid beslut om avveckling bereda plats för Vänges elever på Romaskolan till hösten 2026. De elever från Vänge skola som redan undervisas på Romaskolan, i årskurs 3 och 6, har visat på en fungerande övergång.

Idag går 357 elever på Romaskolan, som har en kapacitet för 420 elever i tio årskurser; från förskoleklass till årskurs nio.

Nedan beskrivs dagens organisation på Romaskolans låg- och mellanstadium respektive Vänge skola. Vängeeleverna planeras ansluta till befintliga klasser med jämnåriga elever. I årskurs 1 och 5 kommer nya klasser skapas för att få till ett mindre sammanhang. Målet är att bibehålla en tvåparallellig organisation på låg- och mellanstadiet.

2025/2026	Romaskolan antal elever		Vänge antal elever
F-klass	13	13	10
Åk 1	24 klassen kommer delas vid ev sammanslagning		8
Åk 2	14	16	7
Åk 3	13	17	0
Åk 4	21		3
Åk 5	27 klassen kommer delas vid ev sammanslagning		8

Fördelar med förslaget:

- Främjar kontinuitet för elever i behov av särskilt stöd eftersom skolledning och elevhälsa är densamma på Romaskolan.
- Eleverna får ökad tillgång till elevhälsa och trygghetsskapande personal.
- Eleverna får tillgång till ett bredare utbud av pedagogiska resurser och specialkompetenser, såsom fler ämneslärare och särskilda stödsatser.
- Större möjligheter att dela upp stora elevgrupper i mindre, vilket kan ge bättre arbetsmiljö för både elever och lärare.
- Undviker att elever behöver åka skolskjuts till olika skolor, vilket minskar risken för förlängd skoldag och problem med övergångar.
- Lärarna får möjlighet till samarbete och kollegialt stöd, vilket kan bidra till ökad trivsel och kompetensutveckling. Faktorer som ökar möjligheten till att behålla erfaren kompetens som gynnar eleverna.

Nackdelar med förslaget:

- Risk att vårdnadshavare väljer att placera sina barn i andra skolor, vilket kan leda till minskad elevbas och splittring av elevgrupper.
- Personal kan välja att söka sig till andra tjänster, vilket riskerar att förlora erfaren kompetens.
- Oro bland elever och vårdnadshavare kring större skolmiljö, med risk för anonymitet och försämrad psykisk hälsa i ett inledande skede.
- Praktiska utmaningar såsom tillräckliga lokaler, matsal och lekytor behöver lösas på mottagande skola.
- En ökad belastning på resurser och lokaler uppstår om många elever flyttas samtidigt, vilket kan påverka både arbetsmiljön för personalen och undervisningens kvalitet under en övergångsperiod.

3.3. Bedömning

Bedömningen grundar sig på insamlad information från lagar och författningar, forskning, praxis samt synpunkter från elever, personal inom elevhälsa, pedagoger och vårdnadshavare. Bedömningen omfattar också risker med att inte fatta något beslut samt

behovet av kompensatoriska åtgärder för de barn där beslutet kan ge negativa konsekvenser.

Samlad bedömning

Efter övervägning har det bedömts att avveckling av Vänge skola utgör det mest lämpliga alternativet på ett övergripande plan, och på längre sikt, även om det strider mot enskilda elevers bästa i ett kortsiktigt perspektiv. I bedömningen har påverkan på likvärdighet i utbildningen tillmätts stor betydelse i förhållande till de kortsiktiga nackdelar som kan uppstå för elever vid en övergång från Vänge skola till Romaskolan.

Bedömning kort sikt

En avveckling kan på kort sikt skapa oro, särskilt för barn med anknytning till Vänge skola eller med särskilda behov, då trygghet är viktigt för dem. Därför görs bedömningen att åtgärder behöver vidtas för att mildra de negativa konsekvenser som kan uppstå på kort sikt. Elevhälsans och personalens erfarenheter visar att ett tydligt beslut är viktigt för att kunna planera nödvändiga stödinsatser och upprätthålla trygghet.

Personal kan uppleva osäkerhet kring sitt jobb, och det finns en risk att några söker sig vidare till andra arbetsplatser. Detta kan i sin tur påverka både relationer och den stabilitet som eleverna behöver. Samtidigt kan vissa elever få hjälp av ökad kontakt med elevhälsa och trygghetsskapande vuxna på den nya skolan, även om vissa övergångar fortfarande kan vara svåra för en del.

Bedömning lång sikt

På lång sikt förväntas avvecklingen skapa bättre förutsättningar för en hållbar och balanserad organisation och främja ökad likvärdighet mellan skolorna i den kommunala skolverksamheten. Beprovad erfarenhet visar tydligt att en samlad och välstrukturerad organisation, där tillgängliga resurser nyttjas funktionellt, bidrar till ökad likvärdighet samt högre kvalitet inom utbildningen. Med likvärdighet avses möjligheten att säkerställa att alla elever får lika goda möjligheter till utveckling, samma kvalitet på utbildningen och att utbildningen är kompensatorisk för de som behöver.

Genom att samla resurser och kompetens får alla eleverna tillgång till en bredare kompetensbas och bättre förutsättningar för utveckling. Avvecklingen möjliggör också en mer funktionell användning av stödresurser, bland annat i form av elevhälsa, och bättre möjligheter till kompensatoriska insatser för elever med särskilda behov.

Utmaningar kring fortsatt drift

Efter en samlad bedömning av den aktuella situationen kring Vänge skola framgår det att fortsatt drift av skolan är utmanande på flera plan. Det låga elevantalet, vårdnadshavarnas val av andra skolor samt betydande renoveringsbehov innebär att skolans framtid är osäker och att resurserna inte nyttjas optimalt. Dessutom visar det geografiska elevunderlaget på vikande trend, vilket ytterligare försvårar möjligheten att upprätthålla en långsiktigt hållbar verksamhet. Det skulle även kvarstå en risk för eleverna att tillgången till utbildning, dess kvalitet samt möjligheten att uppfylla skolans kompensatoriska uppdrag successivt försämras. Detta kan på längre sikt leda till negativa konsekvenser för elevernas utbildning, såsom minskad måluppfyllelse.

Trygg övergång för elever

Den mest gynnsamma lösningen är en planerad och successiv övergång där varje elevs behov kartläggs individuellt, och där resurser avsätts för att säkerställa trygghet och kontinuitet. Romaskolan, som planeras ta emot eleverna från Vänge, har genom sin organisation, relativt små klasser och kan därmed fortsatt erbjuda en mer personlig miljö, vilket minskar risken för anonymitet.

Det är rimligt att anta att Romaskolan, likt andra skolor, har erfarenhet av att ta emot nya elever vid studieövergångar och individuella skolbyten, vilket kan vara en tillgång när de ska ta emot elever från Vänge. Dessa erfarenheter har givit skolan etablerade rutiner för introduktion och anpassning, vilket kan underlätta övergången och skapa trygghet för de nya eleverna. De elever från Vänge, i årskurs 3 och 6, som redan undervisas på Romaskolan har dessutom visat att övergången är möjlig.

Samtidigt skiljer sig situationen vid en skolavveckling från mer planerade övergångar, eftersom osäkerhet och oro kan vara större när flytten inte är självvald. Därför kan det krävas ytterligare insatser och anpassningar för att möta de särskilda behov som uppstår i samband med en avveckling, även om grundläggande erfarenheter och rutiner redan finns på plats. En tät dialog med vårdnadshavare och personal samt tydlig information om processen är avgörande för att skapa förtroende och trygghet.

Åtgärder för att mildra negativa konsekvenser

För att övergången ska bli så smidig som möjligt krävs individanpassat stöd och tydlig kommunikation samt särskilda insatser för de elever som behöver. Trots att avvecklingen av Vänge skola bedöms vara till barns bästa utifrån ett övergripande perspektiv, konstateras att det är nödvändigt med åtgärder för att mildra negativa konsekvenser på individnivå, särskilt på kort sikt och för de barn för vilka beslutet kan strida mot deras bästa.

4. Beslutet

4.1. Motivering samt avgörande omständigheter för ställningstagandet

Analysen har ur ett barnperspektiv identifierat både fördelar och nackdelar med en avveckling av Vänge skola. Enligt Barnkonventionens artikel 3.1 ska barnets bästa alltid beaktas vid beslut som rör barn. Kammarrätten påpekar att det inte alltid är möjligt att entydigt fastställa om ett beslut överensstämmer med barnets bästa. Ett sådant beslut kan få såväl negativa som positiva konsekvenser för berörda barn.⁷ En bedömning av barnets bästa innebär att göra en helhetsbedömning om vad som är den bästa möjliga lösningen för barnet eller olika grupper av barn. Barnets bästa är en viktig faktor i beslutsprocessen, men det kan också vägas mot andra relevanta faktorer och intressen.

Avgörande omständigheter för beslutet att föreslå avveckling av Vänge skola är bland annat det låga elevantalet, vårdnadshavarnas ökande val av andra skolor samt de betydande renoveringsbehov som skolan står inför. Faktorer som leder till att resurserna inte används optimalt och att skolans framtid framstår som osäker. Dessutom visar det geografiska elevunderlaget en nedåtgående trend, vilket ytterligare försvårar möjligheten att upprätthålla

⁷ Högsta domstolen Ö 1020-20, 2020-10-19, Utgångspunkter p.22, Kammarrätten i Stockholm 5211-21, 2 022-04-07, s. 8; SOU 2020:63 Barnkonventionen och svensk rätt, s. 192.

en långsiktigt hållbar verksamhet. Sammantaget innebär dessa omständigheter att en samordning av undervisningen på Romaskolan bedöms skapa bättre förutsättningar för likvärdighet, kvalitet och en mer funktionell användning av resurser inom utbildningen på Gotland.

En samlad bedömning är att beslutet är det mest ändamålsenliga för både eleverna och den kommunala utbildningsverksamheten utifrån rådande förutsättningar.

Beslutet syftar till att säkerställa att eleverna får en kvalitativ utbildning i en miljö där resurser och kompetens är tillräckliga. Genom att samordna undervisningen på Romaskolan kan både elevernas och kommunens resurser tillvaratas på ett bättre sätt, samtidigt som det möjliggör en mer stabil och långsiktig skolorganisation på Gotland.

4.2. Kompensatoriska åtgärder

Eftersom beslutet kan medföra både negativa och positiva konsekvenser för de berörda barnen, är det av vikt att förvaltningen utarbetar lösningar som, efter en samlad bedömning av omständigheterna, bedöms vara rimliga och lämpliga för varje enskild elev. Dessa kompensatoriska insatser syftar till att mildra eventuella negativa konsekvenser och att skapa en trygg och utvecklande skolmiljö för alla berörda barn, både på kort och lång sikt:

- Sammanhållning av elever: Det är viktigt att elever från Vänge skola får fortsätta tillsammans i den nya miljön så långt det går, vilket kan bidra till ökad trygghet och gemenskap.
- Individuella övergångsplaner: Barn i behov av särskilt stöd bör få individuellt utformade planer för övergången till den nya skolan, där deras specifika behov kartläggs och hanteras. Detta innebär tät dialog med vårdnadshavare och berörd personal för att skapa trygghet och kontinuitet.
- Överlämning av elevinformation: En ordentlig överlämning av elevernas individuella planer och behov till personal på den nya skolan, så att stödet kan fortsätta utan avbrott.
- Extra resurser för elevhälsa: Under övergångsperioden kan behövas förstärkta insatser från elevhälsan, exempelvis tillgång till kurator, specialpedagog och psykolog, för att stötta elevernas välbefinnande.
- Förtroendeskapande aktiviteter: Skolbesök, introduktionsdagar och mentorskap bör erbjudas för att hjälpa eleverna att känna sig välkomna och trygga i den nya miljön.
- Förberedande insatser: Återkommande samtal, tydlig information och regelbundna besök på den nya skolan ger eleverna möjlighet att ställa frågor och bearbeta förändringen i sin egen takt.
- Löpande uppföljning: Elevernas mående och utveckling ska följas upp kontinuerligt efter flytten, så att stöd kan sättas in där det behövs.
- Utredning av hur belastningen i Romaskolan kan bli och utifrån det skapa en beredskap för att vid behov vidta åtgärder genom översyn av hur befintliga verksamhetslokaler används.

4.3. Återkoppling till barn om beslutet

Barnen har informerats om ärendet och det kommande beslutet kommer hanteras genom återkommande samtal och tydlig information anpassad efter deras ålder och mognad.

När beslutet väl har fattats kommer skolan att återkoppla till barnen genom samtal och informationsbrev, samt fortsätta erbjuda möjlighet till frågor och dialog. Fokus kommer att ligga på att barnen ska känna sig delaktiga och ha förståelse för beslutet, samt veta vart de kan vända sig om de har funderingar eller behöver extra stöd under övergången.

4.4. Utvärdering av beslutet

Uppföljningen av de beslut som tagits bör ske regelbundet. Ansvarig för uppföljningen är skolans rektor i samarbete med elevhälsan och berörd personal från både Vänge och Romaskolan. Det är viktigt att involvera personal som har nära kontakt med barnen för att fånga upp deras upplevelser och behov. Uppföljningen kan bestå av samtal med barnen och möten med vårdnadshavare för att säkerställa att beslutens effekter följs upp på ett systematiskt sätt.

Källförteckning

- En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning, SOU 2020:28.
- Förvaltningsrätten i Stockholm dom 20 december 2024 i mål nr 24295-24
- Förvaltningsrätten i Stockholm dom 28 maj 2025 i mål nr 24295-24
- Kammarrätten i Stockholms domar den 7 april 2022 i mål nr 5626-21 och mål nr 5211-21.
- Larsson Taghizadeh, Jonas. Påverkar skolnedläggningar elevers skolresultat? IFAU-rapport 2019:4, Uppsala universitet.
- Skolverket. Skolverkets rapport 2025: Likvärdigheten i slutet av grundskolan – en kvantitativ studie av utvecklingen över tid. Tillgänglig på:
<https://www.skolverket.se/publikationer?id=13308>
- SKR. Stödmaterial till fördjupad bedömning av barnets bästa
https://skr.se/download/18.3b39078418841f19be0ba2b/1684835427400/Barnkonsekvensanalys_SKR.pdf
- Socialstyrelsen. Bedöma barns mognad för delaktighet.
<https://www.socialstyrelsen.se/publikationer/bedoma-barns-mognad-for-delaktighet--kunskapsstod-for-socialtjansten-halso--och-sjukvarden-samt-tandvarden-2023-9-8763/>